

ВІДГУК

рецензента доктора економічних наук, професора

Штангрета Андрія Михайловича

на дисертаційну роботу Гурського Юрія Ярославовича

на тему «Оцінювання та розвиток інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності», представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини

Актуальність теми та її зв'язок із науковою тематикою

Актуальність теми дисертації обумовлена глобалізацією та зростаючою конкуренцією на міжнародних ринках. Економічний захист підприємств набуває особливої актуальності зважаючи на те, що сучасні підприємства стикаються з численними викликами, такими як економічні кризи, політична нестабільність, зміни в законодавстві та інші зовнішні фактори, які можуть негативно вплинути на їхню діяльність. Тому оцінювання та розвиток інструментів економічного захисту стає важливим завданням для забезпечення стабільного функціонування та конкурентоспроможності підприємств.

Актуальність теми полягає також у необхідності створення ефективних механізмів захисту, які дозволять підприємствам мінімізувати ризики та забезпечити стійкий розвиток в умовах міжнародної діяльності. Важливість цього питання підкреслюється також тим, що економічний захист підприємств сприяє збереженню їхніх активів, підвищенню фінансової стабільності та забезпеченню довгострокового успіху на міжнародних ринках.

Використання релевантних інструментів економічного захисту є ключовим фактором для досягнення цих цілей. Важливо обирати інструменти, які відповідають специфіці діяльності підприємства та умовам міжнародного середовища. Це дозволяє забезпечити максимальну ефективність захисних заходів та мінімізувати ризики, пов'язані з зовнішніми загрозами.

Оцінювання ефективності інструментів економічного захисту є невід'ємною частиною цього процесу. Регулярний аналіз та моніторинг дозволяють виявляти слабкі місця та вчасно вносити корективи, що забезпечує постійне вдосконалення захисних механізмів. Це сприяє підвищенню стійкості підприємства до зовнішніх впливів та забезпечує його стабільний розвиток.

Актуальність теми підтверджується також і тим, що дисертація виконана відповідно до наукового напрямку роботи кафедри менеджменту і міжнародного

підприємництва: «Формування систем менеджменту розумних підприємств в умовах міжнародної діджиталізації та інтелектуалізації» (ММП-19). Це свідчить про зв'язок із науковими програмами, планами, темами.

Ступінь достовірності і обґрунтованості наукових положень, висновків та результатів дисертаційної роботи

Основні результати дисертаційної роботи Юрія Гурського повністю обґрунтовані. В основу дослідження покладено праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів за проблематикою оцінювання та розвитку інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності, економічної безпеки підприємств, міжнародних економічних відносин.

Достовірність наукових положень, висновків та результатів дисертаційної роботи підтверджена відповідністю отриманих результатів поставленим завданням, відповідністю висновків змістовому наповненню структурних частин дисертації, належним використанням посилань на відповідні джерела інформації, що використані у процесі написання дисертації.

Достовірність і обґрунтованість наукових положень, висновків та результатів дисертаційної роботи підтверджена застосування широкого спектру наукових методів дослідження - методології багаторівневого лінгвістичного прийняття рішення (ML-LDM), економіко-математичного моделювання та теорії ігор, системного аналізу тощо.

Наукові положення, висновки та результати достатньо обґрунтовані та сутнісно відображають розроблені теоретичні положення та методико-прикладні рекомендації щодо оцінювання та розвитку інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності.

Достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків та результатів дисертаційної роботи підтверджена також тим, що вони оприлюднені та обговорені на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Належний рівень обґрунтованості наукових положень, висновків та результатів дисертаційної роботи Юрія Гурського обумовлено також вдалим структуруванням викладеного матеріалу, підпорядкованості меті та завданням дослідження.

Перший розділ «Теоретичні і прикладні засади оцінювання та розвитку інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності» розкриває роль інструментів економічного захисту у забезпеченні розвитку міжнародної економічної діяльності підприємств; сутнісне визначення, особливості інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної

діяльності; чинники, які визначають використання інструментів економічного захисту підприємства (с. 25-58); містить сутнісне визначення поняття інструментів економічного захисту підприємств, під яким запропоновано розуміти засоби збереження автономії підприємства, розвитку самобутності його виробничо-господарської і міжнародної економічної діяльності, задоволення потреб та інтересів стейкхолдерів, які шляхом реалізації сукупності дій, що оптимізують процеси управління, гармонізують фінансовий стан підприємства, чим сприяють розвитку міжнародних відносин (с. 36-57).

Другий розділ «Економічне оцінювання інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності» розкриває методичне забезпечення оцінювання інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності (с. 61-73); аналізування вітчизняних підприємств та оцінювання залежності рівня інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності та імовірності його банкрутства (с. 81-90); оцінювання використання чинних інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності (с. 73-81).

Третій розділ «Розвиток інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності» містить модель, розраховану для встановлення черговості використання інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності, яку розвинуто із використанням математичного апарату теорії ігор (с. 94-103). У розділі надано рекомендації для інформаційного забезпечення інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності; уточнено порядок економічного оцінювання інструментів економічного захисту підприємств, що рекомендовано здійснювати на основі використання методології багаторівневого лінгвістичного прийняття рішення (ML-LDM) (с. 115-129).

Гурським Юрієм чітко окреслено мету і завдання дослідження, обґрунтовано теоретичні та методологічні підходи, розроблено та апробовано відповідні пропозиції, які забезпечують вирішення актуальної наукової проблеми розроблення теоретичних положень та обґрунтування методико-прикладних рекомендацій щодо оцінювання та розвитку інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності.

Це дозволяє стверджувати, що дисертація Гурського Ю.Я. є оригінальною науковою працею, що виконана на належному теоретичному рівні. Містить наукову новизну та характеризується науковою комплексністю розробок.

Наукова новизна положень, сформульованих у дисертаційній роботі

Наукова новизна у дисертації викладена системно, структуровано, характеризується логічною послідовністю.

Науковою новизною характеризуються такі результати дослідження:

- *оригінальним є авторське бачення* теоретичних і прикладних засад оцінювання та розвитку інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності, що передбачає дефініцію поняття «інструменти економічного захисту підприємства», уточнення типології видів інструментів економічного захисту підприємства, систематизації чинників, які визначають їх використання в умовах міжнародної діяльності (с. 30-35, п. 1.1-1.3);

- *новітнім є порядок оцінювання інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності із використанням методології багаторівневого лінгвістичного прийняття рішення (ML-LDM)*, що дозволило вирішити неструктуровані завдання із аналізування дії інструментів в умовах загроз міжнародної діяльності (с. 115-129, п. 3.3);

- *набули розвитку* методичні положення з аналізування інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності, що забезпечують вивчення глобальних трендів, статистичних показників національної економіки і міждержавних процесів, практики вітчизняних підприємств та дозволяють встановити залежність між використанням інструментів економічного захисту підприємств та імовірністю банкрутства в умовах міжнародної діяльності, передбачають використанні системи показників (с. 81-90, п. 2.2);

- *нові ознаки набула* модель використання інструментів економічного захисту підприємств, що передбачає формування їх оптимального портфелю та забезпечує відповідність технологічних операцій інформаційного забезпечення принципам Agile-Lean (генерує гнучкий потік інформації, убезпечує візуалізацію процесів інформаційного захисту та потоку створення цінності компанії) тощо (с. 94-103, 104-115, п. 3.1-3.2).

Теоретико-методологічна і практична цінність результатів дослідження

Теоретико-методологічна цінність результатів виконаного дослідження полягає у тому, що ці результати дають змогу суттєво поглибити розуміння складних закономірностей, які лежать в основі економічного захисту підприємства в умовах міжнародних економічних відносин.

Теоретичну цінність для науки мають такі результати дисертаційного дослідження: теоретичні і прикладні засади оцінювання та розвитку інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності.

Практичну цінність мають отримані у процесі дисертаційного дослідження наукові результати, які використовуються на підприємствах та у закладах вищої освіти.

За результатами використання наукової роботи, практичне значення мають інструментарій економічного оцінювання та рекомендації із використання інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності. Їх впроваджено у діяльність ППФ «ВМВ-Транс», ТзОВ «Видавничий дім «Укрпол», ПАТ «Львівський електроламповий завод «Іскра», ПАТ «Укртелеком», що підтверджено відповідними актами.

Результати наукових досліджень використовуються у навчальному процесі Національного університету «Львівська політехніка» (довідка № 67-01-1474 від 04.09.2024 р.).

Повнота викладення положень, висновків та рекомендації дисертації в опублікованих автором у наукових працях

За темою дисертаційної роботи опубліковано 12 наукових праць, серед яких: 1 монографія, 5 статей у наукових фахових виданнях України, 6 тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях..

Наукові публікації мають широку географію та повною мірою відображають результати дисертації.

Огляд публікацій автора дозволяє зробити висновок про повноту викладу основних положень дисертації у наукових публікаціях, кількість яких відповідно до вимог є достатньою для захисту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Відповідність дисертації профілю спеціальності

Зміст та результати дисертації Гурського Ю.Я. «Оцінювання та розвиток інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності» відповідають профілю спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Не заперечуючи в цілому високий рівень теоретичних і методичних положень та практичних рекомендацій, представлених у дисертаційній роботі,

обґрунтованість наданих висновків і пропозицій, вважаю за необхідне виділити певні дискусійні положення та зауваження:

1. У рекомендованій типології інструментів економічного захисту підприємства за ознаками напрямку впливу, тривалості дії, періоду дії, характеру впливу та способів впливу керівної системи на керовану не враховані такі ознаки як інноваційність, результативність, культурні ознаки (с. 45). При забезпеченні економічного захисту підприємства в умовах міжнародних економічних відносин такі ознаки слід було би врахувати.

2. На рис. 2.1 наведено складові методичного забезпечення оцінювання інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності, серед яких вказано на інформаційне забезпечення (с. 65). Далі у розділі 3 надано рекомендації із застосування Agile-Lean підходу для виконання технологічних операцій інформаційного забезпечення у процесі використання інструментів економічного захисту підприємств (с.112). У даному контексті слід було би рекомендувати Agile-Lean підхід при формуванні методичного забезпечення, призначеного оцінювання інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності

3. Засоби реалізації Agile-Lean підходу до інформаційного забезпечення використання інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності, які розкриті у табл. 3.4 (с. 114) слід було би деталізувати, вказавши на приклади їх використання в умовах міжнародних економічних відносин.

4. Для оцінювання інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності у дисертації рекомендовано методологію багаторівневого лінгвістичного прийняття рішення (ML-LDM) (с. 119). Так як існують кілька альтернатив методології багаторівневого лінгвістичного прийняття рішення (Fuzzy Logic, MCDM (Multi-Criteria Decision Making), AHP (Analytic Hierarchy Process)), які також використовуються для прийняття рішень у складних системах то слід було забезпечити їх порівняння.

5. При наданні рекомендації щодо впровадження методології багаторівневого лінгвістичного прийняття рішення (ML-LDM) (с. 119) нерозкритим є питання узгодженості думок експертів, що може бути здійснене в умовах використання коефіцієнту конкордації Кендалла, коефіцієнту кореляції Спірмена тощо. Як відомо, узгодженість думок експертів має вплив на їх кількість, яка залучається до процесів оцінювання чим визначає достовірність отриманих результатів.

Відповідність дисертаційної роботи вимогам МОН України

Дисертація Гурського Ю.Я. на тему «Оцінювання та розвиток інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності» є кваліфікаційною науковою працею, виконаною здобувачкою самостійно. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у роботі використано лише ті ідеї, положення і розрахунки, які є результатом особистої роботи здобувача і становлять його індивідуальний внесок.

Дисертацію виконано за науковою спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини, відповідно до переліку, який затверджує МОН, а її зміст та результати відповідають паспорту зазначеної наукової спеціальності, затвердженому МОН.

Дисертація відповідає принципам академічної доброчесності, містить обґрунтовані висновки на основі одержаних здобувачем наукових результатів, характеризується достовірністю та єдністю змісту. Особистий внесок здобувача полягає у розробленні теоретичних положень та обґрунтуванні методико-прикладних рекомендацій щодо оцінювання та розвитку інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності.

Дисертація виконана державною мовою, її стиль відповідає вимогам, що висуваються до наукових праць такого рівня, відзначається логічністю, структурованістю, послідовністю викладення матеріалу, системністю. Структура дисертації узгоджується із її назвою, метою, завданнями дослідження.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Гурського Ю.Я. на тему «Оцінювання та розвиток інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності» є завершеним, оригінальним, цілісним науковим дослідженням, що містить наукову новизну, висвітлює актуальну проблему, має вагоме теоретичне і практичне значення.

Отриманні результати є вирішенням наукової проблеми щодо розроблення теоретичних положень та обґрунтування методико-прикладних рекомендацій щодо оцінювання та розвитку інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності.

Таким чином, робота відповідає вимогам наказу Міністерства освіти та науки України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», постанові Кабінету Міністрів України №44 від 12.01.2022 р. «Про порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про

присудження ступеня доктора філософії», із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 341 від 21.03.2022 р. Її автор - Гурський Юрій Ярославович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини (галузь знань 29 Міжнародні відносини).

Рецензент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту та
маркетингу у видавничо-поліграфічній справі
Національного університету
«Львівська політехніка»

Андрій ШТАНГРЕТ

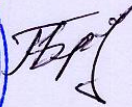
Підпис д.е.н., проф. Андрія Штангрета засвідчую:

Вчений секретар

Національного університету

«Львівська політехніка»

к.т.н., доц.

Роман БРИЛИНСЬКИЙ